

Hẹn với hoa phong ba

Trong tôi, những chùm hoa phong ba Cồn Cỏ bao giờ cũng khuấy động miền cảm thức sâu lắng, thiết tha... Hoa phong ba thâm lặng mà can trường, nó như chính là phẩm chất của người ở giữa biển khơi, bèn bĩ thảng năm, mặn mòi vị muối.

Tôi trở lại Cồn Cỏ bên thềm mùa xuân mới năm Giáp Thân - 2004. Chỉ mới mấy năm mà bây giờ Cồn Cỏ khác hẳn, không còn nhận ra. Tôi lại như người mới lần đầu đặt chân lên hòn đảo danh tiếng này. Thả hồn mơ mộng, lâng lâng bước trên con đường nhựa dài 6 km phẳng lì quanh đảo, ngoài kia sóng biển êm đềm. Nắng cuối đông đầm mùi thơm biển khơi râm ran trên má. Những cây bàng quả vuông cổ thụ sần sùi, từng đã trầm mình bao năm tháng trong phong ba, bão gió, giờ đây trầm tư trút những chiếc lá đỏ ối cuối cùng, rồi đan những cánh tay khẳng khiu, gầy guộc đang hé mở những nụ mầm mới. Cồn Cỏ bây giờ thật khó tìm ra một cái hố bom, hố đạn để mà hồi tưởng về những năm tháng chiến đấu với máy bay và tàu chiến Mỹ. Quãng thời gian gần 40 năm hoà bình có thể chưa dài, nhưng những vết thương của nó ở Cồn Cỏ hình như mau lành hơn chẳng. Cát! Phải, chính cát san hô - cái thứ cát nhẹ bằng màu trắng bạc, lấp lánh ánh xà cừ vi diệu và gió - thứ gió đại dương hào phóng suốt bốn mùa thời gian đã làm nên điều kỳ diệu là "nhanh chóng san lấp mặt bằng". Hố bom B52 đường kính vài ba chục mét cũng chỉ cần vài ngày cát thổi cát bay cát lấp là đã lành vết thương. Những đụn cát dọc bãi biển cứ vài ngày lại di chuyển dần vị trí, thế nên lính đảo phải tốn rất nhiều công sức chăm sóc, tu bổ, bảo dưỡng hệ thống hầm, hào chiến đấu. Tôi từng đã có nhiều đêm trăng biển một mình đi bộ trên bãi Hi rôn, phía đông Cồn Cỏ. Nơi này bao giờ sóng cũng to hơn, ngoài kia là biển Đông, sau lưng là điểm cao 63 - nơi ngày xưa Thái Văn A anh hùng đứng gác. Tôi đi trong đêm trăng biển, cát san hô dưới chân mềm dịu, ấm áp. Sục bàn chân trong cát, cảm thấy như không phải rằng cát bụi vô tri? Cát quây động, thao thức cùng biển cả muôn trùng. Hàng nghìn hàng triệu năm sóng biển lúc hiền hòa êm dịu, lúc dữ dội phong ba đã đánh tới, bào mòn những tảng đá hòn đá lớn nhỏ mà tạo ra cát. Cát như cái phần tử cuối cùng không thể cắt chia được nữa, không còn có thể nhỏ hơn được nữa?

Tôi đi bộ từ vị trí gác do cụm Hoả lực đảm nhiệm đến khẩu đội Sông Hương. Quãng này đúng vào dòng biển chảy theo hướng Đông Bắc - Tây Nam đánh dạt lên bờ cát san hô cơ man nào là rác thải của con người văn minh. Chủ yếu là đồ nhựa, đám trẻ nông thôn mà bước lạc vào đây thì có thể có ngay một kho tàng khổng lồ các thứ đồ chơi. Có thứ còn rất tốt, còn dùng được. Nhiều nhất vẫn là những chiếc dép nhựa, dép xăng - đan đủ màu sắc, kích cỡ xuất xứ từ khắp nơi trên thế giới nằm lổm ngổm trong những đám rêu đen xỉn. Bao giờ cũng chỉ duy nhất một chiếc trái hoặc phải. Thế nên trước đây, nhằm khắc phục tình trạng thiếu giày, dép khi mà đường đi lối lại trên đảo còn lổm chổm những đá sắc nhọn, thỉnh thoảng tôi vẫn gặp một vài chàng lính đảo tận dụng loại dép miễn phí được sản xuất bằng những công nghệ hiện đại của thế giới tư bản này. Hai bàn chân lính - hai chiếc dép kiểu cách khác nhau: xanh - đỏ, đen - vàng, tím - hồng! Vậy mà đi được tuốt, lại êm ra phết. Rồi có khi nhìn những chàng trai trẻ da sạm cháy như một khúc gỗ rừng lênh đênh giữa biển đi hai chiếc dép không bao giờ giống nhau, đốt đuốc thâu đêm tìm cua đá, tôi nghĩ đến điều thiết thực trước mắt: Cồn Cỏ mai này trở thành hòn đảo du lịch, bãi Hi rôn sẽ trở thành bãi tắm tuyệt vời thì vấn đề đặt ra là giải quyết thứ rác thải đó sẽ như thế nào?

Cồn Cỏ bây giờ đã là một hòn đảo của hoà bình, dựng xây. Nhà cửa được xây cất đàng hoàng, bộ đội đã có doanh trại tập trung, không còn cảnh một khẩu đội một căn nhà nửa chìm nửa nổi nắp sau lên đá, cửa ra vào nối với chiến hào, cửa sổ là lỗ châu mai. Lính Cồn Cỏ khiêm nhường từng giấu mình đi trước cái mệnh mông vô bờ bến của thiên nhiên, nhưng là để sẵn sàng có mặt kịp thời thực hiện trọng trách của những người ở nơi tiền tiêu. Bây giờ, đi qua những ngôi nhà đã

không còn sử dụng như thế, tôi bồi hồi nhớ lại những năm tháng mình sống và làm việc chính nơi đây. Những sớm mai thức giấc đã nghe tiếng sóng như vỗ dưới chân giường, những đêm mò mẫm bắt cua đá về nấu cháo, nấu canh; những ngày biển đông mỗi mắt trông chờ thuyền tiếp tế ra đảo, những lần các phân đội tổ chức liên hoan mừng công, anh em chõng chát nhau lên chiếc công nông đầu ngang chạy rầm rầm quanh đảo dự tiệc... Và một kỷ niệm nhớ đời. Lần ấy...

Đã hơn một tháng trời biển động, Đài Tiếng nói Việt Nam liên tục báo không khí lạnh rồi gió mùa đông bắc tăng cường, thực phẩm cạn hết, gạo ảm mốc, cũng gần hết! Bộ đội không đủ sức lên công trình đổ những mẻ bê tông cuối cùng... Lúc đó tôi là trung đội trưởng công binh, quyết định "tăng gia sản xuất" bằng... thuốc nổ! Chúng tôi cắt kíp điện thành kíp thường; cắt dây cháy chậm ngắn 2 cm, để đảm bảo khi bộc phá chạm nước là nổ, cá không kịp chạy! Mọi việc chuẩn bị xong xuôi, tôi cùng hai chiến sĩ - một chèo thúng, một "hoa tiêu" ra ven bờ đánh cá. Hai quả đầu nổ ngon lành, được chừng 30 kg cá kinh to hơn bàn tay. Chắc hẳn được bữa ấm chân răng rồi, nhưng... Đến quả thứ 3, sau khi cậu chiến sĩ làm nhiệm vụ "hoa tiêu" - tức là đeo kính lặn, vực mặt xuống dưới nước trinh sát, phát hiện vị trí các đàn cá ngỗng mặt lên, chỉ tay: "Phía bên phải, 5 mét!". Tôi lập tức chồm ngòi... Dây cháy chậm bị ẩm, chậm mãi không cháy, trí óc tôi căng thẳng như sợi dây đàn. Tôi ghé môi thổi phù phù, dây cháy chậm bén lửa bất ngờ, phụt mạnh, tôi hoảng hồn luống cuống gạt tay, quả bộc phá lặn qua mép thúng rơi xuống nước. Không đầy một giây sau, một tiếng nổ ục ục âm u dội lên từ đáy biển, lập tức cả ba anh em chúng tôi bị hất tung lên trời rồi rơi tòm xuống mặt nước sủi bóng đen kịt. Bơi vào bờ kiểm tra, may quá, do sóng xung kích sáu cái bắp chân chúng tôi chỉ bị rạn các tĩnh mạch, máu rỉ rỉ... còn lại không vấn đề gì. Sau lần ấy, tôi biết bản kiểm điểm xin nhận kỷ luật trước chi bộ và đơn vị. Nhưng rồi đơn vị tôi được điều động đột xuất vào đất liền làm nhiệm vụ dò phá bom mìn suốt bốn tháng trời. Chúng tôi đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, an toàn tuyệt đối, cấp trên nhân nhượng, bỏ qua...

Con đường vừa được rải nhựa năm ngoái như một vành khăn ẩm quàng quanh đảo, dịu dàng dưới tán bàng rợp thơ mộng và lãng mạn. Đôi tình nhân tay trong tay, cô gái tóc dài buông trong gió biển mặn mòi, tiếng nhạc dịu êm phát ra từ một quán cà phê của lính đảo Cồn Cỏ trong một chiều tràn ngập nắng biển miên man là khung cảnh yên bình tôi đã mơ màng tưởng đang trở thành sự thật. Cồn Cỏ đã trở thành "Đảo thanh niên" với 34 chàng trai, cô gái đất lửa Vĩnh Linh anh hùng ra sinh cơ lập nghiệp, trong số đó có 6 cặp vợ chồng. Chàng lính đảo tên là Diệu quê huyện Cam Lộ - Quảng Trị sau khi xuất ngũ không vào đất liền, tình nguyện ở lại đảo và cưới cô gái thanh niên xung phong tên là Nhân... Tổ ấm của họ là một căn hộ trong làng thanh niên xung phong. Chồng theo thuyền ra biển, nàng ở nhà buôn bán, nuôi con... Rồi không lâu nữa đâu sẽ có tiếng khóc trẻ thơ cất lên trên Cồn Cỏ, sẽ có những công dân được ghi trong lý lịch nơi sinh: huyện đảo Cồn Cỏ! Tôi được biết, công việc thành lập huyện đảo Cồn Cỏ đang được các cấp, các ngành của huyện, tỉnh tích cực xúc tiến, gặp nhiều thuận lợi. Trong buổi giao lưu văn hoá văn nghệ giữa bộ đội đảo và Tổng đội thanh niên xung phong Cồn Cỏ, tôi đã gặp Ngô Thị Thuý - cô gái thanh niên xung phong có gương mặt đẹp, nước da trắng què ở xã Vĩnh Thạch - Vĩnh Linh. Thuý đã được ba của cô vốn là một cảm tử quân chờ hàng tiếp tế ra đảo trong những năm Cồn Cỏ bị kẻ thù bao vây động viên tình nguyện ra đảo. Mới ban đầu nhớ nhà, đêm nào cũng khóc, nhưng bây giờ cô đã thấy thân thuộc với hòn đảo này - hòn đảo mà ngày xưa ba của cô và đồng đội đã đổ rất nhiều máu trên con đường 15 hải lý được gọi là "con đường máu". Hai cha con - hai thế hệ cùng chung sức giữ đảo. Người Vĩnh Linh nói: "như cái cưới (sân) trước nhà mình", "còn đảo còn đất liền, còn đất liền còn đảo" - điều đó đã được ghi vào nghị quyết của các cấp uỷ đảng, được ghi vào tâm khảm của mỗi người dân đất lửa anh hùng... Tết này Thuý ở lại trực đảo cùng các bộ đội, đêm giao thừa cô sẽ gọi điện từ Cồn Cỏ vào đất liền chúc tết gia đình, người thân và bè bạn.

Một vùng biển, vùng thềm lục địa rộng hàng ngàn km²; một nguồn lợi vô cùng to lớn về kinh tế và tiềm lực quốc phòng - an ninh đã được

chính hòn đảo chỉ rộng bốn cây số vuông này trấn giữ. Theo Luật quốc tế về biển, đường thẳng nối từ đảo Lý Sơn - Quảng Ngãi đến đảo Cồn Cỏ sẽ được xem đường cơ sở để làm chuẩn tính ra chiều rộng các vùng lãnh hải, vùng đặc quyền kinh tế một khi người ta công nhận Cồn Cỏ là đảo ven bờ, nghĩa là phải có dân cư sinh sống. Nếu không có Cồn Cỏ, đường thẳng đó sẽ được nối với Mũi Lay thuộc địa phận xã Vĩnh Thạch - là doi đất nhô ra ngoài cùng của đất liền. Người ta sẽ không bao giờ suy nghĩ một cách chủ quan như tôi cho rằng lịch sử đã chứng minh bằng máu và nước mắt của cả một dân tộc trong suốt hàng thế kỷ chiến đấu vì độc lập tự do của Tổ quốc, rằng, trong một nghĩa nào đó Cồn Cỏ không còn là một hòn đảo giữa biển khơi mà nó đã thực sự trở thành đất liền. Cồn Cỏ từ thuở xa xưa cho đến bây giờ quả thực là cái "sân trước" của ngư dân miền Trung. Đi biển dài ngày, Cồn Cỏ là nơi tránh bão tố, là nơi cung cấp nước ngọt, củ đun và thực phẩm cho suốt bao nhiêu thế hệ ngư dân người Việt... Rồi tôi đã gặp trong rừng nguyên sinh dưới chân đồi Hà Nội những cây chò chỉ thẳng tắp. Anh hùng Thái Văn A từng đã đứng gác trên vọng gác treo trên một thân cây chò chỉ như vậy. Chò chỉ vốn là loài cây đầu như chỉ có rừng quốc gia Cúc Phương mới có, thế mà không hiểu sao lại có mặt trên hòn đảo tiền tiêu này? Hay là xa xưa cha ông ta đã mang hạt giống chò chỉ ra gieo lên mẫu đất ba - đan màu mỡ Cồn Cỏ, như để cắm một cái mốc chủ quyền?

Chúng tôi cùng các chiến sĩ trẻ, cùng các chàng trai, cô gái thanh niên xung phong lên tháp hương tưởng niệm những liệt sĩ đã hy sinh vì Cồn Cỏ. Đài tưởng niệm như một thân cây chò chỉ cách điệu, khắc vào nền trời chóm xuân xanh trong, và gió biển mùa xuân vời vợi. Đứng ở đây có thể quan sát hết hai phần ba đảo, thấy những rặng dừa xanh lao xao tóc xoã trong gió nồm, thấy Bến Nghé xanh thắm với những gốc phong ba cổ thụ, những nếp nhà mái ngói đỏ tươi, những vườn rau xanh mướt của bộ đội và cánh rừng nguyên sinh đến hàng trăm loài thực vật. Sau buổi lễ dâng hương, Thiếu tướng, Anh hùng quân đội Đoàn Sinh Hưởng trò chuyện cùng các bạn trẻ. Ông vốn là người lính xe tăng, xông pha trận mạc đã nhiều, vẫn xúc động khi được nghe kể về sự hy sinh của những người lính biển, những người dân Vĩnh Linh hiền lành, giản dị không tiếc máu mình cho Cồn Cỏ đứng vững trong những năm chiến tranh ác liệt. Ông nói: "Thế hệ chúng tôi như đã làm xong nhiệm vụ, trách nhiệm của tuổi trẻ các bạn bây giờ là hãy làm cho đảo giàu lên, đẹp lên, để người ta khi nói đến Cồn Cỏ - không chỉ có nghĩa là hòn đảo anh hùng trong đánh Mỹ, mà Cồn Cỏ cũng là hòn đảo anh hùng trong dựng xây, trong hoà bình!".

Bạn tôi tên là Nam - trung úy, thuyền trưởng tàu vận tải 150 sức ngựa của Bộ chỉ huy quân sự tỉnh Quảng Trị tâm sự, anh là người ra đảo rất nhiều, nhưng mỗi lần ra lại thấy đổi khác. Hôm khánh thành con đường quanh đảo, Nam đã mang chiếc xe máy của mình ra đảo, cho anh em lần lượt phóng xe quanh đảo thoả thích, đỡ nhớ đất liền. Nam đã cảm lái hàng trăm chuyến tàu đến Cồn Cỏ an toàn. Có những dịp khi tôi còn là lính đảo, tàu của Nam đảm nhiệm chở hàng trăm mét khối cát ra đảo để xây dựng công trình. Tôi vốc nắm cát đất liền trên tay, thấy nó nặng trĩu mồ hôi và sức lực bao người... Cát đất liền vàng ánh, long lanh dưới ánh nắng vàng. Và tôi lại thấy những hạt cát san hô Cồn Cỏ phía bãi Hi rôn cũng xôn xao, quẫy động dưới nắng mùa xuân. Cát mịn mềm, ấm áp thân thương như người ở đảo không bao giờ thiếu tình đồng đội...

Cồn Cỏ, hòn đảo thiên nhiên đã được tạo thành không chỉ là sọt đất của ông Thổ Lồ trong truyền thuyết bị gãy đòn gánh, sọt rơi trên đất liền thành động Lò Reng, sọt rơi ngoài biển thành Cồn Cỏ bây giờ. Cồn Cỏ nên thành nên lũy từ những hạt cát, viên gạch của đất liền, và hơn cả là bao thế hệ đã hiến dâng tuổi trẻ, sức lực và cả máu, để cho mỗi cơn gió nồm đại dương khi qua đây thì trở nên yên bình, mỗi cơn sóng dữ khi qua đây thì trở nên ầm ập, dịu dàng và dằm thắm... Những hạt cát san hô, cát vàng đất liền làm nên Cồn Cỏ cao rộng, vững vàng, và những người con trai, con gái đất Việt đã làm nên hòn đảo hai lần anh hùng.

Trên đường xuống cầu tàu - cảng cá để trở về đất liền, tôi nhận ra những chùm phong ba bình dị, rêu rắt trong gió biển chan hoà ánh sáng mùa xuân như vẫy tay chào... Một ngày nào đó tôi sẽ quay trở lại. Hẹn gặp lại nhé, hoa phong ba...

(Báo Văn nghệ trẻ)